

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa G. C.
przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w S.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 czerwca 2014 r.,
zażalenia powoda
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 23 września 2013 r.,

- 1. odrzuca zażalenie w części dotyczącej oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (punkt I zaskarżonego postanowienia),**
- 2. oddala zażalenie w pozostałej części,**
- 3. nie obciąża powoda kosztami postępowania zażaleniowego,**
- 4. przyznaje radcy prawnemu M. T. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego) kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za udzieloną powodowi z urzędu pomoc prawną w postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 maja 2012 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda G. C. od wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 23 września 2011 r. oddalającego jego powództwo skierowane przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w S. o zadośćuczynienie. Po ogłoszeniu wyroku, w dniu 16 maja 2012 r. wyznaczony z urzędu pełnomocnik powoda złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego i jego doręczenie. Uzasadnienie wyroku zostało doręczone pełnomocnikowi powoda w dniu 9 lipca 2012 r.

Powód wniósł skargę kasacyjną w dniu 20 sierpnia 2013 r. wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej wniesienia. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że opóźnienie nastąpiło bez jego winy. Podniósł, że po opuszczeniu zakładu karnego w styczniu 2012 r. udał się do reprezentującego go pełnomocnika celem omówienia dalszego postępowania w sprawie. Zostawił pełnomocnikowi swój numer telefonu, jednak pełnomocnik nie poinformował go o wyroku Sądu Apelacyjnego i uzyskaniu uzasadnienia. Dopiero na skutek zapytania skierowanego do pełnomocnika powód dowiedział się, że wyrok zapadł w maju 2012 r. Jednocześnie powód uzyskał informację, że jeżeli chce złożyć skargę kasacyjną musi wystąpić o wyznaczenie nowego pełnomocnika. Po uzyskaniu tej informacji powód niezwłocznie złożył wniosek w tym przedmiocie. Postanowieniem z dnia 16 lipca 2013 r. Sąd ustanowił dla powoda pełnomocnika z urzędu; odpis wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 9 maja 2012 r. został doręczony ustanowionemu pełnomocnikowi w dniu 20 sierpnia 2013 r. Zdaniem skarżącego powyższy przebieg zdarzeń, a przede wszystkim brak wiedzy o wyroku Sądu Apelacyjnego czyni jego wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej uzasadnionym.

Zaskarżonym obecnie postanowieniem, Sąd Apelacyjny oddalił wniosek powoda o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (punkt pierwszy postanowienia) i odrzucił skargę kasacyjną (punkt drugi postanowienia). W uzasadnieniu rozstrzygnięcia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej Sąd Apelacyjny wskazał, że powód nie uprawdopodobnił, że uchybił terminowi do jej wniesienia bez swojej winy. Skarżący zwlekał kilka miesięcy z pozyskaniem informacji o toczącym się postępowaniu. Kilkumiesięcznej beczynności powoda nie może usprawiedliwiać brak informacji

pochodzącej od pełnomocnika. Brak podstaw do przywrócenia terminu powodował, że skarga kasacyjna pozostała spóźniona, a jako spóźniona podlegała odrzuceniu.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 23 września 2013 r. powód zaskarżył w całości, zarzucając naruszenie art. 169 § 2 w związku z art. 168 § 1 k.p.c. oraz art. 398⁶ § 2 k.p.c.; domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia. W uzasadnieniu powód powołał te same okoliczności, które wskazał we wniosku o przywrócenie terminu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należało stwierdzić niedopuszczalność zaskarżenia postanowienia oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej. Postanowienie Sądu drugiej instancji w tej materii nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie, zgodnie zatem z treścią art. 394¹ § 2 k.p.c., nie przysługuje na nie zażalenie do Sądu Najwyższego. Zaskarżalność postanowień sądu drugiej instancji była we wcześniejszym okresie przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego, w których wyrażony został, ugruntowany już pogląd, że kończące postępowanie w sprawie są te postanowienia, które orzekają o całości sprawy poddanej pod osąd i uniemożliwiają jego kontynuowanie (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 22; postanowienia z dnia 26 sierpnia 1998 r., II CZ 69/98, nie publ.; z dnia 16 marca 2000 r., I PZ 86/99, nie publ.; z dnia 20 maja 2002 r., I PZ 38/02, OSNP- wkł.2002, nr 20, poz. 11; z dnia 13 czerwca 2002 r., V CZ 59/02, nie publ.; z dnia 24 lutego 2012 r., II UZ 62/11, nie publ.). Zażalenie na rozstrzygnięcie objęte punktem pierwszym zaskarżonego postanowienia podlegało zatem jako niedopuszczalne, odrzuceniu, na podstawie art. 373 w związku z art. 370, art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.

Zażalenie powoda na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej jest natomiast nieuzasadnione. Co prawda skarżący nie zgłosił w zażaleniu jednoznacznie brzmiącego wniosku, co w zasadzie powinien był uczynić, o objęcie badaniem prawidłowości postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (art. 380 w związku z art. 394¹ § 3, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.), skoro jednak podważa w zażaleniu stanowisko Sądu Apelacyjnego, że nie uprawdopodobnił, iż uchybił terminowi do wniesienia skargi

kasacyjnej bez swojej winy, prawidłowość tego rozstrzygnięcia Sąd Najwyższy poddał kontroli w trybie powołanych przepisów. Zarzuty skarżącego podniesione przeciwko temu rozstrzygnięciu ocenić jednak należy jako nieuzasadnione.

Powód w postępowaniu apelacyjnym był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego, ustanowionego z urzędu. Wprawdzie pełnomocnictwo to nie obejmowało sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej (por. uchwała składu 7 Sędziów SN z dnia 5.06.2008 roku, III CZP 142/07, OSNC 2008/11/122), ale brak jest podstaw do przyjęcia, że pełnomocnik z urzędu strony traci z chwilą ogłoszenia orzeczenia sądu drugiej instancji wszelkie uprawnienia do reprezentowania strony. Przeciwnie, nadal jest uprawniony do zaskarżenia orzeczenia o kosztach postępowania, jak też do zgłoszenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Jego obowiązkiem jest także udzielenie reprezentowanej stronie informacji odnoszących się do sposobu i terminu sporządzenia i wniesienia ewentualnej skargi kasacyjnej, są to bowiem informacje dotyczące orzeczenia, które wydane zostało w postępowaniu drugoinstancyjnym objętym jego umocowaniem. Niedopełnienie przez pełnomocnika obowiązku poinformowania reprezentowanej strony o otrzymaniu orzeczenia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem nie upoważnia jednak powoda do twierdzenia o braku winy własnej w zachowaniu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Zawinione zaniedbania pełnomocnika są traktowane jako zaniedbania własne strony i uniemożliwiają złożenie skutecznego wniosku o przywrócenie terminu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2005 roku, V CZ 35/05, nie publ.). Jednocześnie podkreślić należy, że każda strona postępowania – o ile nie zachodzą szczególne okoliczności – w tym również reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, powinna dokonywać aktów staranności mających zapewnić jej bieżące rozeznanie co do stanu sprawy; ich brak świadczy o niedołożeniu wymaganej staranności, a tym samym o niespełnieniu przesłanki braku winy w rozumieniu art. 168 §1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2011 r., IV CZ 100/11, nie publ.).

W tej sytuacji prawidłowe oddalenie wniosku o przywrócenie terminu prowadziło do uznania bezskuteczności spóźnionej czynności procesowej

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2011 r., I CZ 95/11, nie publ.), która to bezskuteczność, w odniesieniu do środka odwoławczego, jest przyczyną jego odrzucenia (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Z powyższych względów zażalenie odnośnie do postanowienia w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej podlegało oddaleniu, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy nie obciążył powoda kosztami postępowania zażaleniowego, biorąc pod uwagę jego sytuację materialną, nie pozwalającą na ich pokrycie (art. 102 k.p.c.).

O kosztach postępowania zażaleniowego w zakresie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym orzeczono na podstawie § 10 pkt 25 w związku z § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013, poz. 490).